

Φθάνει στα όριά της η Τουρκία;

Του Παντελή Σαββίδη

Ο Δημήτρης Κιτσίκης υπήρξε εμβληματική μορφή στον ενδιάμεσο χώρο των ελληνοτουρκικών σχέσεων – άλλωστε δική του είναι η γεωπολιτική θεωρία περί ενδιάμεσου χώρου. Τον καλούσα συχνά στην εκπομπή «Ανιχνεύσεις» που έκανα στην ΕΡΤ3 και ανταποκρινόταν.

Είχε μια πικρία για τον τρόπο που αντιμετώπισε το ελληνικό κράτος τον πατέρα του, πρύτανη του ΕΜΠ επί γερμανικής κατοχής. Διετέλεσε σύμβουλος του Οζάλ, κατά δήλωσή του, και έγραψε ένα ενδιαφέρον βιβλίο για την ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Γνώριζε, δηλαδή, καλά την Τουρκία.

Σε κάποια από τις εκπομπές είπε στον αέρα πως **ο Ερντογάν** «παίζει» το παιχνίδι των ΗΠΑ. Η πραγματικότητα δεν επιβεβαιώνει τη δήλωσή του. Υπάρχουν όμως στιγμές στη μακρά πολιτική παρουσία του Τούρκου προέδρου που **η συμπεριφορά της Ουάσινγκτον δείχνει σαν να έχει να κάνει με δικό τη άνθρωπο.**

Μια από αυτές είναι η Λιβύη. Το παιχνίδι που έκανε –και εν μέρει προσπαθεί να κάνει– η Τουρκία στη Λιβύη είχε την υποστήριξη των ΗΠΑ. Η Τουρκία, ως γνωστό, ανέκοψε την κατάληψη της Τρίπολης από τα στρατεύματα του Χαλίφα Χαφτάρ και διατήρησε έτσι στη θέση του τον σημερινό φιλότουρκο πρωθυπουργό Άμπντελ Χαμίντ Νιμπεϊμπά, τον οποίο τελευταία φαίνεται να εγκαταλείπει.

Η σχέση αυτή ΗΠΑ-Τουρκίας στη Λιβύη υφίσταται εδώ και καιρό, αλλά το παράδοξο είναι ότι οι Αμερικανοί έχουν εξίσου καλές σχέσεις με τον (Αμερικανό πολίτη) Χαλίφα Χαφτάρ, ο οποίος διέμεινε επί μακρόν –περίπου 17 χρόνια– στις ΗΠΑ, στην περιοχή του Λάνγκλεϊ όπου και η έδρα της γνωστής υπηρεσίας (CIA).

***Η ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΟΛΟΥ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΟ
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΟΤΙ Η ΟΥΑΣΙΝΓΚΤΟΝ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ
ΑΠΟΤΡΕΨΕΙ ΤΟ ΤΟΥΡΚΟΛΙΒΥΚΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΑΝ ΗΘΕΛΕ.
ΠΡΟΦΑΝΩΣ ΔΕΝ ΘΕΛΗΣΕ.***

Πέρα από τη δεδομένη αδράνεια των ελληνικών κυβερνήσεων και του ελληνικού κρατικού μηχανισμού που δεν επέτρεψε την **επέκταση των ελληνικών χωρικών υδάτων μέχρι τα 12 μίλια**, πριν συνειδητοποιηθούν καλά-καλά οι εξελίξεις από την άλλη πλευρά του Αιγαίου, οι Αμερικανοί μπαινόβγαιναν στο γραφείο του Αρχηγού ΓΕΕΘΑ την περίοδο 1994-95, του Χρήστου Λυμπέρη, και επίμονα απαιτούσαν να μην προβεί η Ελλάδα στην επέκταση των χωρικών της υδάτων.

Το γιατί στον Λυμπέρη είναι άλλη υπόθεση. Για ορισμένους αναλυτές το τουρκικό casus belli αν δεν είχε την παρότρυνση, είχε την αποδοχή της Ουάσιγκτον. Δεν μπορεί να εξηγηθεί πώς μια χώρα που ανήκει σε μια συμμαχία απειλεί με πόλεμο μια άλλη χώρα της ίδιας συμμαχίας. Οι Αμερικανοί έχουν εκφράσει τις επιφυλάξεις τους στο θέμα της επέκτασης και δεν αναγνωρίζουν –όπως και οι Τούρκοι– εναέριο χώρο 10 ναυτικών μιλίων.

Υπάρχουν και άλλα θέματα ζωτικής σημασίας για την Ελλάδα στα οποία οι Αμερικανοί έχουν τις θέσεις της Τουρκίας. Παρ' όλα αυτά η Αθήνα παρέχει με ευκολία βάσεις και άλλες διευκολύνσεις στις Ηνωμένες Πολιτείες χωρίς ούτε ένα δολάριο κέρδος. Γιατί το κάνει αυτό η κυβέρνηση; Διότι **έχει την ψευδαισθηση ότι την κρίσιμη στιγμή οι Αμερικανοί θα της συμπαρασταθούν.**

Αλλά ούτε το 1974 (Κύπρος), ούτε το 1996 (Ιμια) οι ΗΠΑ συμπαραστάθηκαν στην Ελλάδα. Για την Κάσο δεν έβγαλαν δημοσίως μιλιά. Στάθμισαν και ενήργησαν με βάση το συμφέρον τους. Τι κάνει την Αθήνα να δημιουργεί ψευδαισθήσεις;

Η Τουρκία απειλεί όχι μόνο τα κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας, αλλά και την κυριαρχία της. Η Αθήνα έχει σχεδόν παραιτηθεί από την ανάπτυξη προϋποθέσεων αποτροπής και έχει αφεθεί, από στρατιωτικής πλευράς στις ΗΠΑ, και από διπλωματικής-οικονομικής στην ΕΕ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το καλώδιο μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας από την Κρήτη στην Κύπρο για την τοποθέτηση του οποίου η Αθήνα έχει αφήσει το θέμα στην ΕΕ σε περίπτωση που αντιδράσει η Τουρκία.

Θα αντιδράσει;

Το τελευταίο διάστημα υπάρχει ένα bras de fer μεταξύ ΕΕ και Τουρκίας. Η Τουρκία ζήτησε να συμμετάσχει ο υπουργός Εξωτερικών **Χακάν Φιντάν** στην άτυπη διάσκεψη των υπουργών Εξωτερικών της Ένωσης και τα κράτη της ΕΕ το αποδέχθηκαν. Ακόμη και η Κύπρος. Ο Φιντάν επέδειξε το γνωστό αλαζονικό ύφος, αλλά οι Ευρωπαίοι υπουργοί κράτησαν αξιοπρεπή στάση. Ο Τούρκος υπουργός έφυγε χωρίς να πάρει αυτά που ήθελε (βελτίωση στην τελωνειακή ένωση και διακίνηση Τούρκων πολιτών).

Σχεδόν όλοι οι πολιτικοί αναλυτές συμφωνούν ότι η **αίτηση ένταξης της Τουρκίας στους BRICS** που υπεβλήθη τις επόμενες ημέρες ήταν το αποτέλεσμα της δυσαρέσκειας που προκλήθηκε στην Άγκυρα από την αποτυχημένη πολιτική της στις σχέσεις με την Ευρώπη. Όπως εκδηλώθηκε στη συνάντηση με τον Φιντάν. Την ίδια ενόχληση αισθάνθηκαν και οι ΗΠΑ, αν και δεν την εκδήλωσαν δημοσίως, ακολουθώντας μια πολιτική ψευδαισθήσεων σε σχέση με την Άγκυρα.

Οι Κεμαλικοί και οι ανεξάρτητοι παρατηρητές στην Τουρκία θεωρούν πως η εξωτερική πολιτική που ακολουθεί η κυβέρνηση της χώρας τους δεν είναι η παραδοσιακή πολιτική της Τουρκίας, αλλά «η πολιτική Ερντογάν» όπως την αποκαλούν.

Η ΔΥΣΑΡΕΣΚΕΙΑ ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΡΝΤΟΓΑΝ ΓΙΝΕΤΑΙ ΟΛΟΕΝΑ ΚΑΙ ΠΙΟ ΑΙΣΘΗΤΗ ΚΑΙ ΤΑ ΑΔΙΕΞΟΔΑ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΑΥΞΑΝΟΝΤΑΙ.

Η Τουρκία δεν μπορεί να ελέγξει τις εξελίξεις στην Λιβύη και καθίσταται ασθενέστερος παίκτης, ενώ για να διατηρήσει τις όποιες δυνατότητες μπορεί αναγκάζεται σε σύγκλιση με δυνάμεις που μέχρι προσφάτως ήταν σε αντιπαράθεση (Αίγυπτος, ΗΑΕ).

Στην αλαζονεία του ο Ερντογάν επεκτείνεται σε περιοχές που δεν είναι καθόλου σίγουρο ότι η Τουρκία μπορεί να διαχειριστεί τις υποθέσεις που τις απασχολούν (Σομαλία), ενώ είναι απολύτως ανοικτές οι επιπτώσεις της υπερεπέκτασής της.

Το 1990 κυκλοφόρησε στις ΗΠΑ το βιβλίο του καθηγητή Πολ Κένεντι «*Η άνοδος και η πτώση των Μεγάλων Δυνάμεων*», στο οποίο ο συγγραφέας εξέταζε τους λόγους που κατέρρευσαν οι δυνάμεις από το 1500 ως το 2000. Ο κύριος λόγος ήταν η υπερεπέκτασή τους. Φαίνεται πως στον Ερντογάν δεν αρέσει να διαβάσει.

Υπάρχουν ενδείξεις ότι η Τουρκία έχει φθάσει στο όριο των δυνατοτήτων της, αλλά μεθυσμένη από τις μέχρι τώρα επιτυχίες της δεν αισθάνεται τους κινδύνους από εδώ και στο εξής.

Η Τουρκία **είναι αντιμετώπισιμη δύναμη από την Ελλάδα**. Αρκεί να το συνειδητοποιήσει η ελληνική ηγεσία και να φροντίσει την αποτρεπτική δύναμη του στρατεύματος, το ηθικό στρατού και κοινωνίας και να στείλει ορισμένα μηνύματα αποφασιστικότητας.

Η Τουρκία φοβάται όπως ο διάβολος το λιβάνι μια –έστω και τακτική– ήττα από μια αντιπαράθεση στο Αιγαίο. Προκαλεί επειδή γνωρίζει ότι η άλλη πλευρά δεν θα αντιδράσει.